

Ivan Seničar
Terminal Tower
Room 2310
Cleveland, Ohio 44111

AMERICAN IN SPIRIT
IN LANGUAGE ONLY

Serving Chicago, Milwaukee, Waukegan, Duluth, Joliet, San Francisco,
Pittsburgh, New York, Toronto, Montreal, Lethbridge, Winnipeg

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, OCTOBER 2, 1972

STEV. LXXIV — VOL. LXXIV

Izvozniki pšenice ne dobe davčne olajšave!

Zakladno tajništvo je odločilo, naj izvozniki pšenice ne bodo prosti davka na polovico dobička, kot je običaj pri izvozu.

WASHINGTON, D.C. — The Continental Grain Co. iz New Yorka, ki je sama prodala ZSSR okoli 5 milijonov ton pšenice, je pozvala zakladno tajništvo, naj dovoli izvoznikom pšenice polovico dobička prostega davka v okviru programa za podpiranje izvoza. Zakladno tajništvo je na iznenadenje nekaterih to odklonilo.

Sen. Russell B. Long, načelnik senatnega finančnega odbora, sen. Herman E. Talmadge, načelnik senatnega poljedelskega odbora, in kong. Wilbur B. Mills, načelnik Domovnega odbora za pota in sredstva, so pisali zakladnemu tajniku v podporo stališča Continental Grain Co. in izvoznikov riža ter tobaka, ki bi tudi radi dobili davčno olajšavo enakega značaja in obsega.

Trgovinsko tajništvo je ocenilo, da bi priznanje davčne prostosti na polovico dobička za prodajo pšenice ZSSR v letošnjem poletju stalo davkoplačevalce v ZDA še novih 50 milijonov dolarjev tekom prihodnjih treh let. Ocena temelji na razliki med povprečno svetovno povozno ceno \$8 za tono in povprečno ameriško \$21.

Kljub vsemu je kazalo, da se bo zakladno tajništvo odločilo za priznanje davčne olajšave. Ko se to ni zgodilo, se imajo izvozniki pravico pritožiti, oziroma utemeljiti svoje stališče in prošnjo v teku 30 dni, nakar sledi javna zaslišanja, če jih predlagajo. To bi odložilo čas za končno odločitev preko volitev 7. novembra, ko vprašanje ne bo več tako v ospredju zanimanja, kot je trenutno, ko nasprotniki Nixonove vlade to prijemajo, da je napravila s prodajo pšenice ZSSR "veliko uslugo" na škodo ameriških pridelovalcev pšenice in ameriških davkoplačevalcev. Sovjetska zveza naj bi bila pri tej kupčiji "prihranila" na račun "nerodnosti vlade ZDA" okoli 150 milijonov dolarjev.

Saigon je odslovil indijske zastopnike Mednarodne komisije

SAIGON, J. Viet. — Indijski člani Mednarodne komisije za nadziranje premirja v Indokinii na temelju sporazuma v Ženevi leta 1954 so na zahtevo saigonske vlade pospravili svoje stvari in se preselili v Hanoi, kjer so kanadski in poljski člani te komisije.

Komisija je bila ustanovljena leta 1954 in je bil njen glavni stan v Saigonu. V njem je bilo zastopstvo Indije, ki komisiji predseduje, med tem ko so člani poljskega in kanadskega zastopstva v Hanoi.

Komisija praktično od 1. 1965 ni vršila svoje naloge, ker ji nobena stran tega ni dovolila.

Vremenski prerok pravi;

Večinoma sončno in toplejše. Najvišja temperatura okoli 70.

Novi grobovi

Caroline Mramor

V soboto zjutraj je umrla na svojem domu na 6618 Schaefer Avenue 79 let stara Caroline Mramor, roj. Adamic v Velikih Laščah v Sloveniji, od koder je prišla v ZDA l. 1920, žena pok. Josepha, mati Josepha Jr., Florence Spinner, Evelyn Globokar, 10-krat stara mati, sestra Mary Sercelj, Anne Picman, Jožefa (Jug.) in pok. Julije Pavlič. Pokojna je bila članica SZS št. 29, SZS št. 25 in Kluba slov. upokojencev za senklersko okrožje. Pogreb bo jutri, v torek, ob 8.30 iz Zakrajskega pogrebnega zavoda, v cerkev sv. Vida ob 9., nato na Kalvarijo.

Edward R. Cyrgalis

Včeraj je umrl v Mt. Sinai bolnišnici 55 let stari Edward R. Cyrgalis z 995 E. 71 St., mož Rose, roj. Kovach, brat Mrs. John Siedlecza, zaposlen do upokojitve pri Robinson Mfg. Co. Pogreb bo v sredo ob enih popoldne iz Grdinovega pogrebnega zavoda na E. 62 St. na Riverside pokopališče.

William Trimboth

Po dolgi bolezni je umrl v soboto dopoldne 49 let stari William Trimboth s 1013 E. 71 St., mož Irene, roj. Curtis, oče Barbare Shoby, Johna in Billie-Louise, sin Hazel Kritzer (Penna.) in brat Johna. Pokojnik je bil rojen v South Fork, Pa., in je bil zaposlen 23 let pri Penn Central R.R. pri prevažanju pošte in prtljage. Pogreb bo iz Zeletovega pogrebnega zavoda na 6502 St. Clair Ave. jutri ob 9. dopoldne na All Souls pokopališče.

Frank M. Oblak

V soboto je umrl v Belmore negovališču 64 let stari Frank M. Oblak s 15220 Saranac Rd., rojen v Clevelandu, oče Franka J., Mrs. Dorothy Max in Mrs. Arlene Kascak, 7-krat stari oče, brat Johna V. in Mary Wolf Noggy, bivši soproj Frances, roj. Hrovat. Pokojnik je bil član ADZ št. 18, The Macabbees, Kluba slov. upokojencev za Holmes Avenue okrožje in Društva Najsvejšega Imena pri fari Marije Vnebovzete. Pogreb bo jutri ob 8.45 iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd., v cerkev Marije Vnebovzete ob 9.30, nato na Kalvarijo. Družina priporoča namesto vencev darove za Slov. starostni dom na Neff Rd. ali pa za cerkev Marije Vnebovzete.

Paul M. Irwin

V Highland View bolnišnici je umrl po več letih bolezni 55 let stari Paul M. Irwin s 15906 Grovewood Avenue, samski, rojen v Clevelandu, brat Charlesa (pri katerem je živel), Williama in pok. Margaret Elle Strimple. Pogreb bo iz Zeletovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. jutri, v torek, ob 1.30 popoldne na Hillcrest pokopališče.

Millie Elbet

V soboto zjutraj je umrla po dolgi bolezni 86 let stara Millie Elbet, rojena v Žužemberku v Sloveniji, od koder je prišla v ZDA l. 1912, vdova po l. 1969 umrlem možu Georgeu, mati Georgea Kostelac, Barbare Novak in pok. Michaela Kostelac, 7-krat stara mati, 9-krat prastara mati. Bila je članica SZS št. 41 in HBZ št. 235. Pogreb bo iz Zeletovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. v torek ob 10. dopoldne na All Souls pokopališče.

— Človek je sprejemljiv za 80 bolezni, ki so splošno znane tudi pri živalih.

Tajvan očila Japonski verolomnost in izdajo

Zunanji minister kitajske nacionalne vlade je označil japonsko priznanje Pekinga in vzpostavlo rednih odnosov z njim za verolomnost in izdajo.

TOKIO, Jap. — Japonska vlada je pretekli petek uradno prekinila svoje diplomatske odnose z nacionalno kitajsko vlado na Tajvanu (Formozi), ko je uradno priznala vlado v Pekingu za edino zakonito vlado Kitajske ter Tajvan za del Kitajske. Sporazum o tem sta podpisala v Pekingu predsednik kitajske vlade Ču En-laj ter predsednik japonske vlade Tanaka ob koncu svojih večdnevih razgovorov, predno sta odletela v Sanghaj, od koder se je nato Tanaka v soboto vrnil domov.

Podpredsednik japonske vlade Shinsaku Hogen je pozval k sebi poslanika nacionalne kitajske vlade v Tokiu Peng Meng-chi-ja in ga obvestil, da odnosi Tokia s Tajpejem "ne obstojajo", da so bili avtomatično prekinjeni s podpisom skupnega pogoja o razgovorih v Pekingu. Hogen je dejal Pengu, da minirna pogodba med Japonsko in nacionalno Kitajsko iz leta 1952 tudi ne velja več.

Sodiijo, da je Japonska dala zastopniku Tajvana kakih 10 dni, da konča svoje posle, pospravi in se vrne domov.

V Tajpeju je zunanji minister nacionalne kitajske vlade Japonsko obdolžil verolomstva in izdaje, preloma obveznosti medsebojne pogodbe. Japonska je bila poleg ZDA zadnja velika država, ki je vzdrževala redne diplomatske odnose s Tajvanom. ZDA so v okviru posebne obrambne pogodbe obvezane braniti Tajvan pred zunanjimi sovražniki. Verjetno jim ne bo treba teh obveznosti vršiti v bližnji bodočnosti, ker Tajvan je res odločen braniti svojo neodvisnost, toda Peking ne kaže nobene namere, da bi ji hotel skoraj s silo napraviti konec.

Zakonski predlog za gradnjo domov propadel

WASHINGTON, D.C. — Odbor za pravila v Predstavnikiškem domu je z 9:5 glasovi odklonil zakonski predlog za gradnjo javnih stanovanj, ki je predvideval v te namene 10.6 milijonov dolarjev. Odbor je prišel do zaključka, da je premalo časa za njegovo temeljito proučitev, dejansko pa je k odklonitvi veliko pripomogla nejevolja zaradi obsežnih zlorab, ki so bile odkrite v zadnjem letu.

Zakon bi nadaljeval sedanje razmere v javni gradnji stanovanj za novi dve leti, namesto da bi s spremembami onemogočil zlorabe, ki so javnost tako vznemirjale. Sedaj pričakujejo, da bo Kongres odobril le začasno nadaljevanje sedanjega zakona, ki pa bo nemara temeljito predelani prihodnje leto, če bo sploh še odobren.

Dosedanji način podpiranja gradnje stanovanj iz zveznih sredstev se na splošno ni obnesel. Zato so nekateri proučevalci tega vprašanja predložili njegovo ukinitve, pa zato uvedbo podpiranja revnih družin z delnim plačevanjem najemnin v privatnih stanovanjskih zgradbah. Nekaj poskusov v tej smeri je bilo že narejenih.

Socialistične ZDA bi rada imela

MIAMI, Fla. — Predsednik vlade Fidel Castro in Angela Davis, znana črna komunistka iz ZDA, sta pozvala svoje "ameriške brate", naj podpro napore za ustvaritev socialističnih ZDA.

Bonn se je sporazumel o odnosih s Pekingom

Po treh mesecih tajnih pogajanj sta se Zahodna Nemčija in rdeča Kitajska sporazumeli o vzpostavitvi rednih diplomatskih stikov.

BONN, Nem. — Vlada kancelarja Willyja Brandta je po treh mesecih napornih tajnih razgovorov dosegla sporazum z vlado Ljudske republike Kitajske v Pekingu o vzpostavitvi rednih diplomatskih odnosov. Peking je doslej priznaval le Vzhodno Nemčijo in je bilo treba premagati vrsto ovir, četudi Zahodna Nemčija ni imela rednih diplomatskih stikov s kitajsko nacionalno vlado na Tajvanu.

Zunanje ministrstvo, ki je objavilo uspešen zaključek pogajanj, je objavilo tudi, da bosta sporazum podpisala zunanji minister Walter Scheel in Chi Peng-fei tekom Scheelovega obiska v Pekingu v dneh 10. do 14. oktobra 1972.

Pričakujejo, da bodo tekom W. Scheelovega obiska v Pekingu razpravljali tudi o vprašanjih medsebojne trgovine, znanstvenega, tehničnega in kulturnega sodelovanja.

V sporazumu je poudarjeno, da ta ni naperjen proti nobeni "tretji" državi; s čimer je W. Brandt hotel na vsak način pomiriti Sovjetsko zvezo, ki nemško kitajskim razgovorom ni bila naklonjena in gleda na nove odnose s precejšnjim nezaupanjem.

ZIVLJENJE GA JE UTRUDILO — Predsednik kitajske vlade Ču En-laj je že prekoračil 70 in leta se mu poznajo. Mao je še starejši, prav tako so stari vsi ostali glavni vodniki komunistične Kitajske. Vse kaže, da so se premalo pobrigali, da bi si vzgojili primerne naslednike. Na sliki vidimo Ču En-laja v Veliki dvorani v Pekingu po sprejemu zahodnih državnikov. Pretekli teden je vodil Ču En-laj dolge razgovore s predsednikom japonske vlade Tanako. Ti razgovori so končali 35 let spora med obema sosedama in privedli do vzpostavitve rednih diplomatskih odnosov med njima.

"ALŽIRSKA REŠITEV" NAJ KONČA BOJ V VIETNAMU?

Ko so postali razgovori med ZDA in Severnim Vietnamom resnejši, govori svet o "alžirski rešitvi" spora. Kissingerjev namestnik je odpotoval v Saigon na razgovor s Van Thieujem.

PARIZ, Fr. — Tajni razgovori o končanju vojskovanja v Vietnamu so se po vsem sodeč premaknili z mrtve točke, četudi to Washington in Hanoi javno zanikavata. Ugibljuje o "alžirski rešitvi", ki naj bi omogočila ZDA "časten" odhod iz Vietnama, kot ga je nekdaj De Gaullovi Franciji iz Alžirije.

V Saigonu naj bi posebna začasna vlada, v kateri bi imeli rdeči bolj navidezno kot dejansko zastopstvo, pripravila volitve, iz katerih naj bi nato izšla nova vlada "narodne slege". Seveda rdeči še vedno vztrajajo na stališču, da Van Thieu ne more biti v začasni vladi.

V Alžiriji so v začasni vladi dobili zastopnike uporni nacionalisti, ki so končno popolnoma prevladali pod Ben Bello in oklicali neodvisno Alžirijo. V Južnem Vietnamu je položaj manj jasen, nihče ni gotov, koliko podpore ima katera stran v javnosti. Saigonska vlada trdi, da ima za seboj veliko večino prebivalstva, Viet kong pa prav tako neprestano govori o tem, da je "veš narod" na njegovi strani. Obe strani se med tem trudita, da bi dobili v svoje roke upravni aparat, ki naj bi ljudsko glasovanje, oziroma volitve "pod mednarodnim nadzorom" izvedel.

Če bodo zdaj rdeči pristali na začasno vlado, v kateri ne bodo imeli kake resnične večje besede in moči, je to znamenje, da so se odločili svoje cilje v Južnem Vietnamu odložiti, ker vidijo, da jih ob trdni odločnosti

ZDA ne morejo sedaj doseči, ali pa so prepričani, da je ljudstvo na njihovi strani v taki meri, da se bodo pri volitvah dobro odrezali in si s tem zagotovili položaj, ki jim končno le utegne omogočiti doseg postavljenih ciljev in to morda celo mirnim potom.

V Saigonu zanikajo, da bi se položaj kaj bistveno spremenil in Van Thieu ne kaže nobene volje do kakega popuščanja rdečim. Za konec tedna je odletel iz Washingtona v Saigon na razgovore s Van Thieujem gen. Aleksander Haig, namestnik dr. H. Kissingerja kot glavnega svetovalca predsednika Nixona o narodnih varnostnih vprašanjih.

V diplomatskih krogih vlada prepričanje, da so ZDA odločne doseči sporazum o končanju vojne v Vietnamu še pred volitvami, če je le kako mogoče. Pričakujejo, da bo ta teden dr. Kissinger znova v Parizu za nadaljevanje razgovorov s predstavniki Hanoja.

Zadnje vesti

WASHINGTON, D.C. — Senat je izglasoval znižanje starosti za pokojnino Social Security na 60 let ob sorazmernem znižanju za moške in ženske, za vdove pa od 60 let na 55 let. Zakonski predlog mora biti odobren še v Predstavnikiškem domu in od predsednika podpisan. Ni veliko verjetnosti, da bi se to zgodilo pred koncem zasedanja Kongresa, ki je določen na sredo tega meseca.

SAIGON, J. Viet. — Križarka Newport News, na kateri je prišlo v soboto do eksplozije v enem izmed treh topniških stolpov, pri čemer je bilo 19 mornarjev mrtvih, 10 pa ranjenih, je na poti proti Filipinom v tamkajšnje pomorske oporišče ZDA. Kako in zakaj je do eksplozije prišlo, ni še znano.

WASHINGTON, D.C. — Predsednik Nixon bo danes dopoldne sprejel na daljši razgovor sovjetskega zunanjega ministra A. Gromika, ki bo nato zvečer častni gost pri večerji v Beli hiši. Predsednik Nixon se je zadnji teden razgovarjal tudi z zunanjim ministrom Francije R. Schumanom in z zunanjim ministrom Vel. Britanije Alecom Douglas-Home. Vsi so prišli v New York na zasedanje ZN.

SAIGON, J. Viet. — Vojaško poveljstvo je objavilo, da so rdeči izvedli v zadnjih 24 urah skupno preko 100 manjših napadov v raznih delih Južnega Vietnama, vendar pretežno v okolici Saigona.

BELFAST, S. Ir. — Včeraj so katoličani in protestanti skupno molili za konec spopadov in izgrediv v Severni Irski, ki trajajo že nad tri leta in so zahtevali toliko žrtv. Molitve sta vodila vodnika obeh verskih skupnosti.

KOPENHAGEN, Dan. — Volivci bodo danes v ljudskem glasovanju povedali, ali naj

Iz Clevelanda in okolice

Seja—

Klub slovenskih upokojencev v Euclidu ima v četrtek, 5. oktobra, ob dveh popoldne redno sejo v Slov. društvenem domu na Recher Avenue. Po seji bo na razpolago prigrizek.

Roparski napad—

Preteklo soboto popoldne okoli pol treh sta dva roparja napadla g. Mandela v njegovih trgovini čevljev na St. Clair Avenue. Precej ranjenega je policija odpeljala v bolnišnico. Roparja sta precej ranila tudi Cirila Ferkula, 17832 Brian Rd., ki je tedaj v trgovini kupoval čevlje. Tudi njega so odpeljali v bolnišnico.

Perk hoče odstaviti

tri člane uprave CTS— Mestni zupan R. J. Perk je začel pravni postopek za odpustitev Stelle G. White, Williama O. Walkerja in Josepha F. McManamona iz vodstva CTS. Za nastop je služila njihova odsotnost na izredni "nujni" seji uprave, ki je bila sklicana pretekli petek. Vse tri je imenoval na njihova mesta bivši župan C. Stokes.

Tovarna bo zaprla vrata—

Alloys & Chemicals Corp. 4365 Bradley Rd., S.W., ki zaposluje 350 ljudi, je objavila, da bo svoj obrat v Clevelandu z 31. decembrom letos zaprla. Podjetje je bilo v stalnih sporih z mestom in državo zaradi onesnaževanja zraka. Do 31. decembra 1972 je imelo rok, da spravi to v red, prosilo je za odložitev 18 mesecev, pa je bilo odklonjeno.

Seja—

Društvo sv. Marije Magdalene št. 162 KSKJ ima v sredo popoldne ob dveh važno sejo v soli sv. Vida. Po seji bo zabava in prigrizek.

K molitvi—

Članice Podr. št. 25 SZS so vabljenе jutri, v torek, zjutraj ob 8. v Zakrajskov pogrebni zavod k molitvi za umrlo članico Karolino Mramor.

Zopet mrtvi v Belfastu

BELFAST, S. Ir. — Britanski vojaki so ustrelili pretekli petek nekega gverilca in neko 19 let staro žensko, o kateri so trdili, da je streljala na nje iz zasede tekom pogrebne sprejema.

Mrtve je bil tudi en britanski vojak, dva pa ranjena v streljanju v Belfastu in Londonderryju. Prav tako je bilo ranjenih 15 oseb, ko je nekdo vrغل bombo v neki bar v sredi Belfasta iz drvečega avta.

Skupno naj bi bili v spopadih v petek najmanj 4 mrtvi, okoli 10 pa ranjenih, med njimi vojak, policaj in civilisti. Skupno je bilo doslej v treh letih spopadov in nemirov mrtvih v Severni Irski 583 oseb.

stopi Danska z novim letom v Evropsko gospodarsko skupnost ali ne. Napovedujejo, da bo večina za vstop, četudi se je Norveška pretekli teden izjavila z večino proti vstopu. PEKING, Kit. — Kitajska je slavila včeraj 23. obletnico zmage komunizma in vzpostavitve Ljudske republike Kitajske. Časopisje je hvalilo uspehe Kitajske v zunanji politiki in pri tem ostro napadalo Sovjetsko zvezo.

AMERIŠKA DOMOVINA

1117 St. Clair Avenue — 431-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Združene države:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$20.00 na leto; \$10.00 za pol leta; \$6.00 za 3 mesece

Petkova izdaja \$6.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$20.00 per year; \$10.00 for 6 months; \$6.00 for 3 months

Friday edition \$6.00 for one year.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

93

No. 189 Monday, Oct. 2, 1972

Položaj slovenske narodne manjšine v Italiji

O položaju Slovencev v Italiji je na kongresu Federalistične unije evropskih narodov v Žabnici pri Trbižu je pretekli mesec podal dr. Bratuž sledeče poročilo:

I.

Slovenski narod danes strnjeno živi v republiki Sloveniji v Jugoslaviji. Le nekateri njegovi deli so izven matične domovine, in to v Italiji, Avstriji in na Madžarskem.

Slovenci v Italiji prebivajo v pokrajinah Trst, Gorica in Videm. Do leta 1918 so tržaški in goriški Slovenci spadali pod habsburško Avstrijo, beneški Slovenci pa so že od leta 1866 pod Italijo.

Od leta 1964 pa so vsi Slovenci v Italiji tudi upravno-politično združeni v avtonomni deželi Furlaniji-Juljski Benečiji, s čimer je dana možnost večje povezave in skupnega delovanja.

Slovenci so začeli naseljevati to ozemlje kmalu po letu 568. Naselili so se v Kanalski dolini (današnja meja med Italijo, Jugoslavijo in Avstrijo) okoli leta 625, nato v Reziji, Beneški Sloveniji, Brdih, na Goriškem, na Krasu do tržaške obale in do reke Dragonje v Istri.

Slovenska manjšina v Italiji ne uživa povsod enakih pravic. Medtem ko imajo tržaški Slovenci — vsaj formalno — ugodnosti Posebnega statuta Londonskega memoranduma, krije goriške in tudi beneške Slovence le energična izjava šestega člena republiške ustave ("Republika štiti s posebnimi določili jezikovne manjšine") ter tretjega člena deželne statuta ("V deželi se priznava enakost pravic in ravnanja vsem državljanom, naj pripadajo kateri koli jezikovni skupini, z zaščito njihovih etničnih in kulturnih značilnosti." Zato pa vsi Slovenci složno, v treh pokrajinah dežele Furlanije-Juljske Krajine zahtevajo za vse veljavni splošni zaščitni zakon, in to že od leta 1947 v peticijah na rimski parlament.

Slovenci na Tržaškem. — Mednarodni položaj Trsta je prišel v ospredje predvsem po zadnji vojni, ko so se veslele odločile, da ustanovijo Svobodno tržaško ozemlje (STO) 1. 1947 v okviru OZN, ki bi morala nato imenovati guvernerja. Ustanovljeni sta bili dve področji: cona A pod angloameriško upravo in cona B pod jugoslovansko upravo. Po zaporedju raznih mednarodnih in meddržavnih zapletljivostev sta se rimska in beogradska vlada odločili, sporazumno z Veliko Britanijo in ZDA, za novo rešitev, ki se je izkazala v Londonskem sporazumu (Memorandum) iz leta 1954, po katerem je prišla cona A pod italijansko upravo, medtem ko je cona B ostala pod jugoslovansko administracijo. Priložen je bil še poseben statut za manjšine. V praksi pa je bila italijanska zakonodaja raztegnjena na cono A, jugoslovanska pa na cono B.

Edini uradni vir o številu Slovencev na Tržaškem ozemlju je ljudski štetje iz leta 1961, iz katerega izhaja, da je na Tržaškem ozemlju 25.582 Slovencev. Omenjeno število pa je jemati zelo previdno, v kolikor je premnogo negativnih (in dognanih) faktorjev, ki lahko iznakažajo resnično sliko, izhajajočo iz štetja samega. Mnogo je namreč negotovih statističnih podatkov, ki lahko včasih potvori dejansko odločitev vprašanih. Na vsak način lahko trdimo, da je vseh Slovencev v Italiji, v vseh treh pokrajinah dežele 100.000.

Šolski položaj na Tržaškem je kar ugoden, saj se je npr. v šolskem letu 1971/72 v slovenske šole vpisalo 2355 učencev. Število vpisanih pa teži k naraščanju. Na Tržaškem so naslednje slovenske šole: klasični in znanstveni licej, učiteljski, trgovski tehnični zavod, strokovni zavod, posamezne srednje šole, osnovne šole in otroški vrtci. V Trstu obstaja zelo živahno kulturno življenje, imajo stalno slovensko gledališče, mnogo kulturnih in drugih društev. Imajo radijsko postajo v slovenskem jeziku (pod nadzorstvom RAI). Izhajajo slovenski dnevnik (Primorski dnevnik), tednik (Novi list), politični mesečnik (Demokracija), kulturne revije (Mladika, Most, Zaliv, Dan), petnajstodnevnik (Delo), tednik AGI (novice), deželni Vestnik (neuradni prevod) itd. Imajo še druge publikacije, kot npr. mladinske (Pastirček, Galeb). V skoraj vseh župnijah je slovensko bogoslužje. Poleg tega obstajajo pevski zbori, dramske skupine, glasbene šole, godbe, mladinske in športne organizacije.

Obstajajo tudi gospodarske, socialne, pravne, sindikalne in dobrodelne organizacije, oz. ustanove. Za študente je precej dijaških domov. Glavni kulturni organizaciji sta "Slovenska prosveta" ter "Slovenska prosvetna zveza". Slovenci imajo tudi mnogo župnijskih domov in moderno veliko dvorano (Kulturni dom).

(Konec jutri)

BESEDA IZ NARODA

Joliet, Ill. — Ko bodo te vrstice prišle pred vaše oči, dragi čitatelji AD, se bo jesen že uradno prijavila nam to do naših kraji in tudi vam po drugih krajih. Dogodkov in novic je pri nas vedno dosti tako kakor drugod po svetu, navadno vedno bolj slabih kakor dobrih. Se politkarji, ki se nam letos ponujajo za vsakim oglom, ne znajo drugega, kakor drug čez drugega zabavljati, sebe pa hvaliti, da boljših kuharjev ni na okroglem svetu kakor so oni. Velika večina javnosti jih malo posluša, nekateri pa, že vedo zakaj, najbrže zato, ker so blizu njihovih miz, od katerih vedno kaj pade, kar je tudi za navadne plebejce dobro. Kaj več o vsem tem še prihodnje dni pred volitvami.

Kmalu, ko sem odposlal za objavo moj zadnji dopis in omenjal, kako je nas opozorila dobra Bara, da naj jaz, Nick in Jure ne pozabimo, da bodo te dni zorele gobe in da jih naj kaj naberejo. Tako smo pred par dnevi šli z Juretom in Nickom pogledat, če kje kaj gobe rastejo. Našli smo par krajcev, kjer je bilo precej gob. Nabrali smo jih kar par košaric in jih prinesli Bari, ki jih je bila zelo vesela. Drugi dan smo jih pa na Juretovem vrstu trebili in pripravljali, da jih bo Bara konzervirala za zimске dni. Pri tem trenjenju gob je nam Bara čitala zanimivosti iz knjige Janeza Trdine. Trebiti gob nam ni mogla pomagati, ker se je dan preje hudo urezala v prst, zato smo mi trebljenje opravili. Ko smo trebili in čistili gobe, je Bara prinesla Trdinovo knjigo od leta 1912 in nam iz nje brala, kako in kaj so naši stari Belokranjci v tistih dneh pravili o tujinah. Podjetni, trgovsko navdahnjeni Belokranjci so tiste dni hodili na Bavarsko in druge kraje krošnjari. Veliko bridkega, preziranja, nekaj tudi dobrega.

Bara nas je opozorila, da naj malo poslušamo, kaj so tiste čase, to je pred 150 leti in več, belokranjski krošnjari doživljali po svetu. Trdina to omenja in opisuje v opisu "Po tujem" takole: "Dolgočasnost ljudem odpira usta na stečaj, ali pogrešana ni. Sem pa tja se dobe ljudje, ki drugujejo rajši s pustakom, nego z dobrovoljcem. Kar se tiče tega, to je puščobe in dolgočasnosti, ni nemogoče, da ne bi kaj Slovenec zaželel Nemcem, zlasti, ker niti oni niso vsi lesnikovi in oparčevi. Ali dve drugi lastnosti tega naroda so, ki morata premraziti in zhosti v živo srce nas pohlevne, z vsakim človekom prijazne Kranjce: njegova surovost in iz nje izvirajoča sovražnost proti tujim zemljakom. Da se ne sme kleti, nas uči Bog, Cerkev in pamet. Nam Kranjcem se zdi grdo, če reče kdo hudič volu, ako vele to človeku, mislimo po pravici, da se pregreši smrtno. Čuli smo to že od roditeljev in roditelji od dedov, da ni tistemu, ki se veliko roti, veri in pridusa, nič verjeti in zaupati, zato opominjamo otroke, da se ogibljuje in varujejo preklinjalcev kakor zlodja in kuge.

Nemci pa sodijo o tem drugače; oni pravijo: Kletve so prijazne besede, krpe, ki zadelujejo trgajoči se pomenek, z njimi se ne želi nikomur nič hudega, srce ne ve, kaj žlobudra jezik. Pri njih (t.j. pri Nemcih) kolne vsak: kmet in gospod, možki in ženski spol, dete, ko spre govori, in starček, preden mu zamre beseda. Kdor se ne boji te grdobije, mara še manj za druge nespodobnosti. Nemcem se cede iz ust neprenehoma vsakovrstne psovke, priimki in druge zabavljice, naj bodo med sovražniki ali prijatelji.

Če bi prišel znanec v našo družbo in bi nas jel nazivati "osle, sleparje, šeme, falote, nesramne gumpce, prekleto pobal-line", kaj mislite, da bi ga hoteli mirno poslušati? Najpametnejši bi dejal: Ti si se napil, ti si obnoren — in bi se dvignili in odšli. Drugi bi mu pa povedali še kaj več in najbolj vroči bi ga nabili. (To bi tudi tak zaslužil! — Op. Toneta.) Nemcev pa taki pridevki nič ne žalijo. Rekli so drug drugemu: Du bist ein Schelm, Gauner, Galgenstrick, Infamer, verfluchter Kerl, Bestie in še število drugih imen in nihče ni zameril, sprejelo se je vse za šalo. Najstrašnejši očitki, ki bi nas spravili iz kože in uma, se smatrajo pri njih za pohvalo in odliko. Npr. Modkerl, Teufelskerl. Ko smo se čudili tej nenaravni prizanesljivosti in potrpežljivosti, so se nam ljudje na ves glas smejali in dejali, da se more nad takimi malenkostmi spotikati le neumni Kranjec. Od konca so se nam zdeli mnogi jako priiljudni, ali čim dalj smo z njimi občevali, tem bolj smo se prepričali, da Nemec ne zna hoditi po srednji poti; ali pa je preponižen in priliznjen, ali pa pregrob in predivji, kakor že njemu služi.

Prave ljubezni nimajo Nemci niti med seboj. O Svabih pripovedujejo take čenče kakor mi o Ribničanih. Bavarci sovražijo Pruse kakor pajke, še bolj pa zaničujejo Prusi nje in vse druge rojake. Avstrijsko cesarstvo jim je založek, ki ga pozobljuje, če hočejo, za zajtrk. (Tako so Prusi menili o Avstrijcih.) Po raznih vojskah je zrastle Nemcem greben, da ni moč do-povedati. (Tu je vpadel vmes Nick s pripombo: Saj pa v zadnjih dveh vojskah 1918 in 1944 so jih dobili po bučah, da jih še danes skeli!)

Bara pa je nadaljevala z branjem: "Ko pride človek med tuje ljudi, ga hudo boli, dokler se ne navadi jezika. De mu grozno težko, ker ga radi tega zasmejujejo. Med nami so živeli Nemci in Lahi, ki se slovenščine nikdar niso mogli naučiti. Pa kdo se je zato z njimi kaj norčeval? Noben človek ne, če je kdo zarobil kako neumno, se je kvečjemu kdo malo namuzal. Mi smo s takimi potrpežli, če niso mogli kaj prav povedati. Nam pa so tuji drugače brun-dali, če smo se zmotili le za črko, so nas že oponašali, posebnost štajerski Nemci, Dunajčani in Prusi."

Bara je nato nas opozorila, da naj poslušamo, kaj ve povedati Semičan Marko. On pravi:

Na potovanju sem dobil nemškega tovariša, ki je bil v Rusiji in je šel že drugič tja. Ta Prus je Kranjca neprenehoma ošte-val, da govori nemško tako, tako debelo in nepravilno in se je bahal, da zna rusko bolje od rojenih Rusov. Semičan se je tako razveselil, da se bo tudi on kaj pri njem naučil in pripravil. Tega mož še ni vedel, da so Rusi naše krvi, imel jih je še za bolj tuje nego Nemce, ker prebivajo že za njimi.

Marko je izpraševal Nemca, kako se veli po rusko to in ono in si je odgovore dobro zapom-nil. Veda bi se zvala v tem je-ziku "bata", Bog "Pok", glava "kaloba", dan "teni" itd. Te čisto neznane besede so raznošči-

ka še bolj prepričale, da gre k ljudem, katerih govorjenja še nikoli ni slišal. Zdal sami čuje-te, kako je ta bahač znal ruski.

Bara je pri čitanju zopet skoro celo stran in pol preskočila, kjer je Marko omenjal, kako so se Kočevarji in Bavarci med seboj črtili. Glasno pa je prebrala zadnje stavke, ki povedo, kako so Belokranjci vedno mislili na svojo domovino in jo ljubili:

"S povzdignjenimi rokami naj Boga zahvali vsak, ki mu ni treba za kruhom po svetu, kdor tega ne potrebuje, kogar je obdarila sreča, da more preživeti ob svojem v sredini milih rojakov, v naročju sladke domovine."

Zlato resnico govori beseda: Hvali vsako hišo, ali drži se svoje. Svoja kučica — svoja slobodica. Tuja mati mesi kruh za tuje otroke, tuja gospodinja pripravlja pečenko za tuje goste; tožni popotnik mora biti zadovoljen, ako se mu vržejo drob-ljanci in ostanki. Domače slasti ni imela za nas nobena jed in pijača, nikakršna zabava; rume-na zarja nam ni budila v prsih petja in vriska; megleno in hladno sonce je nas obsevalo."

Tu je zopet nekaj preskočila, prebrala pa je par stavkov ob koncu spisa, ki povedo in poka-žejo veliko narodno zavednost Belokranjcev, ki ni dovolila, da bi se med njim ukoreninilo strupeno seme nemškutarstva in Belokrajina je ostala poštena in v zvesta deželica, dična hčerka matere Slave.

Spis zaključuje v poudarkom: "Čast in poklon vrlim sino-vom Bele Krajine!"

Krasni spomini! Povedo, kaj je ohranilo belokranjsko zavednost in ponos! Bog jo ohranja naprej, da bo junško šla tudi skozi grenke čase sedanjosti, ko tuja brezbožnost skuša, da bi ji odvzela ljubezen do Njega in njihove domovine! Dal Bog!

O romanju v Frank

EUCLID, O. — Kakor že več let smo tudi letos romali zadnjo nedeljo v septembru k Zalostni Materi Božji v Frank. Ko smo odhajali od doma, je izgledalo, da bomo imeli letos slabo vreme, in res je bil v nekaterih krajih dež, tam ga pa ni bilo, hvala Bogu.

Sv. maša z ganljivim pridigo, lepim ljudskim petjem in pobožno molitvijo se je pričela ob enajstih dopoldne. Res, vse je bilo tako lepo, kakor smo pričakovali. Najbolj poživimo pobožnost toliko sv. obhajil. Ker je bila sv. maša končana okrog poldne, smo zapeli še Angelovo češčenje, nakar smo šli h kosilu.

Po kosilu je bilo še nekaj časa za razgovor. Ob dveh smo se zbrali v procesijo, da opravimo pobožnost sv. križevega pota. Šli smo po tlakovani poti skozi gozdič, kjer je postavljenih 14 lepih postaj križevega pota, in se ustavili pri vsaki postaji, kjer smo peli, molili in premišljevali Jezusovo trpljenje. Ko je bila ta pobožnost končana, smo šli takoj v cerkev, kjer so bile pete litanije Matere Božje, blagoslov nabožnih predmetov in blagoslov z Najsvetejšim. Za sklep smo zapeli še Zahvalno pesem.

Da smo to pobožnost na tem svetem kraju pred podobo Zalostne Matere Božje tako lepo opravili za naše mučence in tudi druge pokojne in še po svojih namenih, smo hvaležni Društvu SPB, duhovnemu vodju č. g. dr. Pavlu Krajniku, organizatorju g. Rudiju Knezu, lektorjema pisateljju g. Karlu Mauserju in g. Melaherju, tistim trem pevcem, ki so z gospodom Krajnikom pred 100 leti peli litanije, nadalje kolektorjem in mlademu ministrantu. Hvaležni smo tudi tistim, ki so nas v svojih avtomobilih pripeljali na to lepo pobožnost.

Pametno bo za nas, če se večkrat spomnimo na to že omenje-

U.S. POSTAL SERVICE

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION (Act of August 12, 1970: Section 3685, Title 39, United States Code)

- Title of publication: Ameriška Domovina.
- Date of filing: October 1, 1972.
- Frequency of issue: Daily except Saturdays, Sundays, Holidays, and the first week in July.
- Location of known office of publication (Street, city, county, state, zip code): 6117 St. Clair Ave., Cleveland, Cuyahoga, Ohio, 44103.
- Location of the headquarters or general business offices of the publishers (Not printers): 6117 St. Clair Ave., Cleveland, Cuyahoga, Ohio, 44103.
- Names and addresses of publisher, editor, and managing editor: Publisher (Name and address): Mary Debevec, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. 44103; Editor (Name and address): Mary Debevec, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. 44103; Managing editor (Name and address): Mary Debevec, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. 44103.
- The owner is: (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given.): Mary Debevec, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. 44103.
- The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities (If there are none, so state): None.
- For optional completion by publishers mailing at the regular rates (Section 132.121, Postal Service Manual) 39 U.S.C. 3626 provides in pertinent part: "No person who would have been entitled to mail matter under former section 4359 of this title shall mail such matter at the rates provided under this subsection unless he files annually with the Postal Service a written request for permission to mail matter at such rates." In accordance with the provisions of this status, I hereby request permission to mail the publication named in item 1 at the reduced postage rates presently authorized by 39 U.S.C. 3626. (Signature and title of editor, publisher, business manager, or owner) Mary Debevec, Mng. Editor and Owner
- For completion by nonprofit organization authorized to mail at special rates (Section 132.122, Postal Manual) (check one) The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes ☐ Have not changed during preceding 12 months ☐ Have changed during preceding 12 months ☐

11. Extent and nature of circulation.	Average No. copies each issue during preceding 12 months	Actual number of copies of single issue published nearest to filing date
(If changed, publisher must submit explanation of change with this statement.)		
A. Total No. copies printed (net press run)	2904	2904
B. Paid Circulation		
1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales	1010	1010
2. Mail subscriptions	1844	1844
C. Total paid circulation	2854	2854
D. Free distribution by mail, carrier or other means		
1. Samples, complimentary, and other free copies	0	0
2. Copies distributed to news agents, but not sold	0	0
E. Total distribution (sum of C and D)	2854	2854
F. Office use, left-over, unaccounted, spoiled after printing	50	50
G. Total (sum of E and F — should equal net press run shown in A)	2904	2904

I certify that the statements made by me above are correct and complete.

Signed: MARY DEBEVEC, Mng. Editor

(Signature of editor, publisher, business manager, or owner)

F. S. FINZGAR:

BOLTEŽAR

"Boltežar, ne bo vam več treba. Ste že preskrbljeni do smrti!"

"Tudi jaz tako mislim, če je božja volja."

"Da, da, je že vse preskrbljeno in sklenjeno. Vi se preselite —"

"Selil se ne bom nikoli in nikamor — samo v večnost."

"Potrpajte, da vam razložim. Poglejte, tale gozd je občina prodala. Toda iz gozda ni poti. To moramo napraviti, da bo mogoče z lesom do ceste. Mera je pa danes tako pokazala, da ne moremo s potjo drugod, razen čez to sedlo, kjer stoji vaša kočica. Ne moremo zgoraj, ker je skala, ne spodaj, ker je samo brezno. Ko bi bili občinski mo-

žje kruti, bi vas kar pregnali. Koča je stesana na občinskem, torej pravzaprav občinska last. Ker mu pa počemo delati težav, zato boste sprejeti v občinsko hišo, kjer boste —"

"Gostač!" je kriknil obupno Boltežar.

"Nič gostač, kaj bi tisto!"

"Gostač, gostač — o, bodite pravični in ne jemljite, kar je mojega. Jaz ne grem iz kočice, ne grem; ko me poneso, takrat, prej ne!"

Zupanu se je starec zasmilil, ko je videl polblazni obup v njegovih očeh. Zato je govoril rahlo in prijateljski:

"Boltežar, pomislite tole: stari ste, kdo vam bo stregel tu, ko nimate nikogar."

"Zupan, sedemdeset let in še pet povrh je minilo, odkar me je Bog ustvaril; zakaj kakor Adam nisem imel ne matere in ne očeta — za grmom so me pobrali, kot iz usmiljenja pobeše negodnega ptica. In vsa ta leta mi ni nihče stregel, udaril in sunil me je pa vsak, kdor je utegnil. Zato vem natanko, da ne bom za naprej potreboval nobene střežbe, prav nobene, zupan, kakor je nisem doslej!"

"Če pa zbolite?"

"Nisem bil še nikdar bolan. In za smrt tudi ne bom. Verne duše so mi razodele, da bom umrl tako, tako, kakor lešerba zameži in ugasne: ura se bo iztekla, olje bo pošlo. Tako bo."

"Ne bo tako, ne! Pride bolezen — pa bo treba zdravnika. Vsak oboli na starost, pred smrtjo. Sem kaj ne bo zdravnika."

"Ga ni treba. Vse težave sem prebil brez pomoči; zato si upam tudi umreti brez pomoči; upam zaresno in nič se ne bojim."

Zupanu se je delalo na smeh, pa se je pritajil, težko pritajil in je bil vesel, ko je pristopil inženir in spregovoril: "Gospod zupan, obračunano je in premerjeno. Ne bo prevelikih stroškov, ker se ne bo treba ogibati te kočice. Po teh skalah pa bi stala pot več nego deset takih koč."

Boltežar je okrenil glavo proti govorečemu tujcu, buljil oči vanj z nemirnim, plašnim pogledom, počasi odpiral usta — brada se mu je začela tresti in čez nekaj hipov se mu je odtrgalo globoko nekje v prsih — kakor grgranje — kakor prekipevanje valov srca in razlegel se je krik, da so vsi obmolknili in povsili pogledali:

"Raz — raz — razbojnik!"

Starec se je tresel kakor šiba, koščene prsi so se dvigale hropče, z rokami je zamahoval, da je opletal odpeti rokav in se je mož opotekal komaj dotipal do vrat ter izginil v kočico. Tečaj so zacvilili, zapah je zaškripal.

"Mož je blazen," je prvi spregovoril inženir. Nihče mu ni odgovoril.

"Čudna prikazen," je pripomnil vnovič merjavec.

Zupan je zganil z rameni in jih povabil: "Pojdimo!"

Družba je nemo odšla. Celu

hlapca, ki sta nosila letev in orodje, sta se resno zamislila. Kakor prerokova kletev se jim je zdel stavec in njegova blazna ljubezen kakor sveti ogenj...

Za nekaj korakov se je zupan nenadoma ustavil, pomislil in se obrnil nazaj. S hitro stopinjo je šel h kočici, potrkal na vrata, potrkal na lino, prisluškal, klical.

"Ne bojte se, Boltežar! Kočo vam dam prenesti! Ostanete v njej. Samo drugam jo postavimo."

Zopet je prisluškal. Iz kočice niš odgovora. Tudi vrata niso zaškripala — in se ni ganila zapahnjena lina. Zupan je poklical vnovič:

"Boltežar! Boltežar!"

In je pritisnil uho k lini. Težko hropenje se je čulo, vmes pok, čudno otroški jok, kakor bi umiralo dete.

Nenadoma zopet vse tiho. Nato blazno hripav vzkič:

"Razbojnik!"

Zopet tiho. Hropenje, ječanje...

Zupan je ponovil še enkrat. Dlan je nastavljal pred usta in zavpil v špranjo za lino:

"Boltežar, ne bojte se!"

Molk...

Zupan se je razburil, da je slišal utripe svojega srca, ko je slonel z ušesom ob steni.

"Razbojnik!"

Tak je bil odgovor od znotraj. Zupan je odšel s sklonjeno glavo...

Ko so zadnje sence izginile, ko je že prva zvezda blede vztrepetala nad hribom, se je oglašilo krog kočice žalostno meketanje. Čada je z rogmi trkala ob vrata, kozlička sta se tesno stiskala k materi.

Tedaj se je Boltežar prebudil na slamnatem pogradu iz omedlevice. Plašno je gledal po temi. Pognal se je kvišku, pa omahnil nazaj. Pognal se je vdrugič, dotipal klin, ki je molel iz stene ob pogradu, in vstal s silno težavo.

Omotica ga je obšla, ko se je postavil na noge, in opotekajoč se je plazil ob steni in iskal dveri. Hropel je težko, v sencih mu je nekaj ključalo, levica je gomazela od mrzlih mravelj —

"Prišla je ura," je razmislil in se ni ustrašil.

Ko je odpahnil dveri, je pripeketa koža družinica vesela k njemu. Kozlička sta se spela ob njem kvišku in iskala v njegovih rokah drobljancev.

Boltežar je s težavo zapahnil vrata, otipal na ognjišču gobo in kresilo ter vpihal ogenj. Butarica suhljadi in lonček za jutranje kosilo sta še čakala. Boltežar ni zaužil ničesar.

Ko je plamen razsvetil kočico, je stavec zlezal na podstrežje in nametal kozam najlepšega sena, ki ga je poleti našel po skalnatih sjih in znosil v košu domov. Nametal je na debelo, kot zapravljevec, kar — a tla, da so kozlički skakali po njem in se kopali v bogastvu.

Nato je lezel po nerodni lestvi zopet nazaj in počival na klinih, hropeč in prijemajoč se za srce. Tako se je zmučil, ko je prilezel na tla, da se je usedel na kup sena sredi kozic.

"Prišla je ura," je začel sunkoma in se grabil za trepetajoče prsi.

"Prišla je ura, otroci! — Ni je Bog dal, razbojnik! so jo prinesli. — Toda prišla je. — Verne duše so jo razodele. — Vi ne veste — jaz pa vem. — Nocoj gremo na daljno pot. — Slovo — in zbogom — pa nikoli več se ne vidimo — ne na tem — ne na onem svetu. — Nikoli več!"

(Dalje prihodnjič)

PODPIRAJTE SLOVENSKE TRGOVCE

Društvo Kras št. 8 ADZ se pripravlja na proslavo 60-letnice obstoja

Seddeset let je dolga doba, doba skoro treh generacij. Toliko časa je minulo, od kar so se zbrali za društveno življenje vneti člani, kateri so videli potrebo družabnega življenja, še bolj pa potrebo finančne pomoči v slučaju bolezni ali smrti. Spoznali so medsebojno pomoč, katere najboljši način bi bil v ustanovitvi lastnega podpornega društva.

Kjer je volja, tam je tudi pot in uspeh. To so pokazali pionirji našega društva; 13 moških in ena ženska so se zbrali pri Franku Wallandu na Saranac Rd., ter ustanovili svoje podporno društvo, kateremu so dali ime "KRAS". Iz imena se bi dalo sklepati, da je najbrž večina ustanoviteljev prišla sem s Krasa.

Sestanek za ustanovitev društva se je vršil 8. decembra 1912. Takoj so izmed sebe izvolili društveni odbor, v katerem so bili zastopani sledeči člani: predsednik Joseph Demšar, podpredsednik Frank Walland, tajnik Ignac Medved, blagajnik Louis Levar, zapisnikar Anton Omen. Ostali člani ustanovniki so bili: Anton Kržmanc, Aloiz

Levar, John Skrl, Anton Marn, Joseph Ladič, Martin Luzar, John Valencie, Joseph Kodela in Ivana Savs. Žal od vseh naših ustanoviteljev ni nobenega več med nami, ker že vse krije ameriška gruda. Kot zadnji ustanovitelj se je poslovil od nas sobrat Walland. Časten jim spomin!

Takoj po ustanovitvi je društvo zborovalo pri sobratu Wallandu, potem pa v spodnjih cerkvenih prostorih na Holmes Ave. vse do časa, da je bil zgrajen Slovenski dom, za katerega je društvo kot skupina in večina posameznih članov veliko pripomoglo z delom, materialno in z denarjem. Od otvoritve Slovenskega doma do danes zboruje Društvo "Kras" v teh domovih prostorih. Seje društva "Kras" se vršijo tam že 54 let.

Kakor se razvidi iz zapisnikov, si je društvo "Kras" nabavilo pet delnic za ta Dom in sedaj smo izmed vseh posameznikov ali društev največji delničarji. Obenem smo tudi še delničarji treh drugih Slovenskih domov v Clevelandu in okolici. Društvo "Kras" je imelo tudi to čast, da je prvo slavilo raz-

vitje društvene zastave. To je bilo 1. septembra, to je prvo nedeljo po otvoritvi novega Slovenskega doma.

Iz finančnega uspeha — čisti dobiček tisti dan je znašal \$581,60, — se lahko razvdi, kakšno veliko zanimanje je bilo takrat med društvenim članstvom Zveze in članstvom drugih bratskih društev. In društvena disciplina! Vsak član, ki se iz neopravičljivega vzroka ni udeležil prireditve, je moral za kazen plačati dva dolarja v društveno blagajno. Ako je bil član določen za delo, a tega iz opravičljivega vzroka ni izvršil, mu je pa bila naložena kazen pet dolarjev. Radoveden sem koliko članov bi danes imeli, ako bi to kazni bile še vedno v veljavi?

Da je seme, katerega so naši pionirji sejali, padlo na rodovitna tla in da je bilo društvo "Kras" tej nasebnini potrebno, se lahko sklepa iz tega, da so v veliki članski kampanji, katere se je vršila leta 1926, v dveh mesecih pridobili 203 člane v odrasli oddelek, 117 pa v mladinski, skupaj torej 320 članov v dveh mesecih. Za slavnostni sprejem teh novih članov je bila v Slovenskem domu velika proslava, kjer je bila društvu izročena častna srebrna kupa. Prireditve se je udeležil celokupni glavni odbor SDZ. Članstvo in ostali društveni prijatelji so napolnili obe domovi dvorani do zadnjega prostora.

Društveni člani, katerim gre zaslug za tako uspešno kampanjo, so bili sledeči: Michael Lah in Louis Jerkič, takratna glavna odbornika SDZ, John Trček, Ignac Medved, Anton Pucelj, Louis Opara, Krist Marc in Karol Snrdel.

Leta 1929 so člani uvideli potrebo, da bi pri Zvezi ustanovili društvo za mlajše člane, katero naj bi poslovalo v angleškem jeziku, ki je bil in je še naša mlajši generaciji bolj umljiv in lažji v društvenem poslovanju kot slovenski. Ideja ustanovitve angleško poslujočega društva se je uresničila 12. julija 1929. Novemu društvu so dali ime "Eastern Star" in je dobilo pri Zvezi številko 51. Društvo je bilo po ustanovitvi zelo aktivno, še posebno v športu, a zadnja leta na žalost nima več tiste aktivnosti, kot je bila v začetku.

V času druge svetovne vojne, ko je naša stara domovina, potrebovala gmotno im finančno pomoč, je tudi članstvo našega društva vedno in z veseljem prisločilo na pomoč. Poleg privatne pomoči, katero je članstvo našega društva bilo vedno pripravljeno dati, je bil tudi sklep društvene seje, da se vsak mesec del asesmenta daruje v pomoč domovini, kar se je nadaljevalo tudi še precej časa po vojni.

Enako je bilo naše članstvo vedno zainteresirano in se je zanimalo za vse druge akcije, katere so bile v korist domovini. Še posebno smo bili Kraševci zainteresirani za osvoboditev 600.000 Slovencev, kateri smo občutili sužnost in vse krivice do slovenskega naroda pod italijanskim fašističnim jarmom. Njegov "tritočletno kulturo" smo nekateri sami okusili, drugi pa po svojih v zaslednem ozemlju.

Društvo je bilo v teh letih zastopano s sedmimi člani v glavnem odboru Slovenske Dobrodelne Zveze in sicer: Michael Lah, kateri je bil glavni podpredsednik, Joško Penko, večletni predsednik porotnega odbora in dolgoletni gl. blagajnik, Louis Jerkič, dva termina član porotnega odbora, enako je bil tudi Ivan Kapelj porotnik: Ivan Trček in Janko Rogelj sta bila zastopana v nadzornem odboru, Joško Jerkič pa v finančnem.

Društvo "Kras" šteje sedaj nad 600 članov v odraslem oddelku in nad 250 pa v mladinskem, torej skupaj nad 850 članov. Pod večšim vodstvom naše marljive tajnice ses. Kopal še

vedno pomalem napredujemo. Sedesletnica našega društva se pozna tudi pri starosti našega članstva, saj pravi naša tajnica, da nas je že 130, kateri smo prekorali čas plačevanja v smrtniški sklad, to je, da smo nad 70 let stari.

Kras ima tudi 32 članov, kateri so člani Zveze in društva že 50 let ali več. Vsi ti naši petdesetletniki bodo častni gostje na naši prireditvi 60-letnice, katere se bo vršila v soboto, 14. oktobra v Slovenskem Domu na Holmes Ave. Na to prireditve z banketom prav prijazno vabim vse naše člane, kot tudi člane drugih bratskih društev.

Ne vemo natančno, koliko solz je bilo obrisanih, koliko skrbi, lajšanja gorja in pomanjkanja zabranjenega našemu članstvu v tej dobi 60 let, vemo pa gotovo, da vsota, katero je članstvo našega društva prejelo v obliki smrtnin, bolniških, operacijskih in drugih podpor, gre v več stotisočakov.

Društveni odbor ob 60-letnici je sledeči: predsednik Joško Jerkič, podpredsednik Anton Skapin, tajnica (že 15 let) Mary Kopal, blagajnik in prejšnji zapisnikar (že nad 40 let) Ivan Kapelj. Zapisnikarica in prejšnja dolgoletna blagajničarka Ivanka Kapelj. Ivan in Ivanka Kapelj sta tudi starša in stara starša nič manj kot 31 članov in članic, kateri izhajajo iz njihove družine in so vsi člani našega društva. Kaj ni to že pravi rekord? Častitamo za društveno življenje zavedni družini Kapelj in njunim otrokom. Nadzorni odbor sestavljajo: John Trček, Joseph Ferra in Steve Černigoj.

Naj še enkrat pozovemo naše članstvo, da se kar v največjem številu udeležite te naše proslave in banketa. Vstopnice lahko naročite, ako pokličete tajnico, blagajnika, predsednika in tudi druge člane našega društva. Na svidenje v soboto, 14. oktobra v Slovenskem domu na Holmes Ave.!

Joško Jerkič, predsednik.

Predsednik Marcos čisti dalje na Filipinih

MANILA, Filip. — Predsednik Ferdinand Marcos je naročil vsemu javnemu državnemu uradništvu, da v posebnih izjavah odpove svoje službe do 15. oktobra. Dotlej naj bi bilo vse urejeno in pripravljeno za ponovni sprejem v državno službo vseh tistih, ki so za to primerni in potrebni. Sodijo, da naj bi bilo od okoli 400.000 sedanjih državnih uslužbencev odpuščenih kakih 100.000.

Doslej je vlada odpustila 452 uslužbencev pri davčni upravi in carini, kj na bi bili krivi sprejemanja podkupnine za razne usluge. Sledili bodo še novi odpusti v obeh teh državnih od-

VISJE IN VISJE — Obiskovalci se vzpenjajo proti vrhu po 200 stopnicah, da si bodo od tam, kjer stoji spomenik Leva Waterlooja, ogledali bojišče, kjer so bili leta 1815 uničeni Napoleonovi upi.

delkih. Trdijo, da bi bilo mogoče povečati državne dohodke za 100%, če bi odstranili iz njih nepošteno poslovanje. Ali je to res mogoče ob ustaljenih navadah podkupovanja in podeljevanja posebnih uslug ali ne, je težko reči.

Predsednik F. Marcos hoče uvesti reforme tudi v javni morali, tako je prepovedano kazanje opolzkih filmov, filmov, ki povečujejo zločinstvo in sploh vsega, kar ni v skladu s smotri "vojaškega zakonika".

Med Marcosove "reforme" spada tudi cenzura časopisja, radia in televizije. Njej so podvržena vsa poročila za doma in za v tujino.

Male Help Wanted
Delo na strojih "Drill Press" Tovarniška izkušnja priporočljiva
RISHER IN KOMPANIJA
27011 Tungsten cesti v Euclidu
Kličite 732-8351 (196)

Moški dobi delo
Iščemo upokojenca da bi skrbel za dva mala posestva v okolici St. Clair Ave. Pleskanje, čiščenje in druga popravila.
Kličite 321-9317 ali 321-3204 (190)

MALI OGLASI

\$1,000 naplačila
Na Norwood Rd, dvo-družinska hiša, 5-5, z aluminijem obita, in garaža.

Na Prosser Ave.
9-sobna eno-družinska hiša, dve kopalnici, tri garaže. \$1,300. naplačila. Dvo-družinska hiša na 1372 E. 49 St., 5-4, garaža za dva avtomobila. \$650. naplačila.

MAINLINE REALTY
1191 E. 79 St.
431-8182 221-9381 (189)

Euclid
North of Boulevard, East 217. 3 Bedroom Colonial. 2 Wood Burning Fireplaces. Paneled Recreation Room. 2 1/2 Car Garage. Many Extras. Low 30's. By Owner.
731-0841 (190)

Naprodaj—hiše v Euclidu
Beverly Hills — nov zidan "semi-ranch", 4 spalnice, razvedrilna soba, 2 kopalnici, vdolan štedilnik, pomivalnik posode, ločena garaža za 2 voza.

RUSSELL GARDEN ESTATES
860 E. 250 St.

Ranch, obit z aluminijasto oblogo \$32,900.

Zidani ranchi s priključenimi garažami, tudi kolonial in deljena raven. Pridite pogledat!

V Euclidu nedaleč od Lake Shore Blvd. zidan bungalov, razvedrilna soba, blizu trgovin. Prazno, se lahko takoj vselite.

Delikatna trgovina-mlekarna naprodaj v dobri okolici. Naprodaj s poslopljem ali brez njega.

UPSON REALTY
RE 1-1070 499 E. 260 St. (193)

V najem
Soba in kuhinja, opremljeni, se odda starejši osebi. Na E. 72 St. blizu St. Clair Ave. Isto tam se proda avto Ford leta 1962 v dobrem stanju. Telefon 391-4595. (46 okt)

House for Sale
in the Grovewood area, two family home 5-5, aluminum siding, newly decorated up; two brick garages. Good income. Call 524-3437 (193)

Naprodaj
Hiša za dve družini 5-6 sob vsako stanovanje, modernizirana, z aluminijem obita. Na E. 74 St. blizu St. Clair Ave. dvojna garaža, greda. Kličite 881-1322 po 4. uri pop. (2,4,6,9,11,13 okt)

Prijatelj's Pharmacy
IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA ZA RAČUN POMOČI DRAVE OHIO ZA OSTARELE
AID FOR AGED PRESCRIPTIONS
St. Clair Ave. & E. 68 St. 361-4212

KOLEDAR društvenih prireditev

OKTOBER

7. — Društvo SPB Cleveland priredi družabni večer v veliki dvorani pri Sv. Vidu.

14. — Direktorij SND na St. Clair Avenue priredi "Noč v Sloveniji".

14. — Praznovanje 60-letnice obstoja Društva Kras št. 8 ADZ v Slovenskem domu na Holmes Ave.

15. — Občni zbor Slovenske pristave v Lobetovi dvorani na Slovenski pristavi.

15. — Slovenska ženska zveza, Podr. št. 14 priredi kartno zabavo ob 3. uri pop. v SDD na Recher Ave.

21. — Oltarno društvo fare Marije Vnebovzete priredi Kartno zabavo ob sedmih zvečer v šolski dvorani.

22. — Glasbena Matica priredi v SND na St. Clair Avenue svoj JESENSKI KONCERT.

28. — Društvo SPB Tabor priredi svoj jesenski družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Avenue. Igrajo "Veseli Slovenci".

29. — Skupne podružnice Slovenske ženske zveze prirede Večerjo s plesom v Slovenskem narodnem domu, 6417 St. Clair Avenue.

NOVEMBER

4. — Štajerski klub priredi martinovanje v šolski dvorani sv. Vida. Igrali bojo Vandrovci.

11. — Klub slov. upokojencev v Newburghu priredi za 10-letnico obstoja banket v SND na E. 80 St. Igra Buehnerjev orkester.

11. — Belokranjski klub priredi tradicionalno martinovanje v veliki dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

19. — Klub Ljubljana priredi večerjo in ples v SDD na Recher Ave. Večerja ob 4. uri pop.

18., 19. — Fara sv. Vida priredi "Jesenske dneve", velik festival in bazar.

19. — Fara Marije Vnebovzete priredi Zahvalni festival v šolski dvorani.

23. — "Polka ples" v proslavo 11-letnice Tony Petkovičove WXEN Polka radijske oddaje v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Avenue. Nastopi 10 orkestrrov.

26. — Dawn Choral Club SZZ

priredi ob 4. popoldne koncert v SDD na Recher Avenue.

26. — Pevski zbor Planina priredi Jubilejni koncert ob 35-letnici obstoja v Slovenskem narodnem domu na Stanley Ave., Maple Heights. Začetek ob 4. popoldne.

DECEMBER

3. — Pevski zbor Slovan poda svoj jesenski koncert v SDD na Recher Avenue.

3. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi v šolski dvorani MIKLAVŽEVANJE.

31. — SDD na Recher Avenue priredi SIL VESTROVANJE v svojih prostorih.

31. — Pevski zbor KOROTAN priredi silvestrovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Avenue v spodnji dvorani. Igral bo orkester Sonet.

JANUAR — 1973

20. — Pristavska noč v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Avenue.

28. — Glasbena Matica priredi v SND na St. Clair Avenue koncert, katerega dobiček je namenjen Slovenskemu starostnemu domu na Neff Rd.

FEBRUAR

4. — Klub slovenskih upokojencev za Holmes Avenue okrožje obhaja 10-letnico obstoja z večerjo in plesom. Začetek ob 5. popoldne.

MAREC

10. — Klub slovenskih upokojencev za Waterloo Road okrožje priredi večerjo s plesom v Slov. delavskem domu na Waterloo Road.

10. — Glasbena Matica priredi v SND na St. Clair Avenue večerjo s plesom.

11. — Slomškov krožek bo postregel s kosilom z govejo ali kokošjo pečenko od 11.30 do 2. ure popoldne v Avditoriju pri Sv. Vidu.

18. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi v šolski dvorani kosilo.

MAJ — 1973

5. — Pevski zbor Korotan priredi svoj vsakoletni koncert ob 7.30 zvečer v SND na St. Clair Avenue.

13. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi v šolski dvorani MATERINSKO PROSLAVO.

JUNIJ

22., 23. in 24. — Farni karneval pri Sv. Vidu.

AMERIŠKA DOMOVINA

1117 St. Clair Avenue — 431-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Združene države:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$20.00 na leto; \$10.00 za pol leta; \$6.00 za 3 mesece

Petkova izdaja \$6.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$20.00 per year; \$10.00 for 6 months; \$6.00 for 3 months

Friday edition \$6.00 for one year.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

33

No. 189 Monday, Oct. 2, 1972

Položaj slovenske narodne manjšine v Italiji

O položaju Slovencev v Italiji je na kongresu Federalistične unije evropskih narodov v Žabnici pri Trbižu je pretekli mesec podal dr. Bratuž sledeče poročilo:

I.

Slovenski narod danes strnjeno živi v republiki Sloveniji v Jugoslaviji. Le nekateri njegovi deli so izven matične domovine, in to v Italiji, Avstriji in na Madžarskem.

Slovenci v Italiji prebivajo v pokrajinah Trst, Gorica in Videm. Do leta 1918 so tržaški in goriški Slovenci spadali pod habsburško Avstrijo, beneški Slovenci pa so že od leta 1866 pod Italijo.

Od leta 1964 pa so vsi Slovenci v Italiji tudi pravno-politično združeni v avtonomni deželi Furlaniji-Juljski Benečiji, s čimer je dana možnost večje povezave in skupnega delovanja.

Slovenci so začeli naseljevati to ozemlje kmalu po letu 568. Naselili so se v Kanalski dolini (današnja meja med Italijo, Jugoslavijo in Avstrijo) okoli leta 625, nato v Reziji, Beneški Sloveniji, Brdih, na Goriškem, na Krasu do tržaške obale in do reke Dragonje v Istri.

Slovenska manjšina v Italiji ne uživa povsod enakih pravic. Medtem ko imajo tržaški Slovenci — vsaj formalno — ugodnosti Posebnega statuta Londonskega memoranduma, krije goriške in tudi beneške Slovence le energetska izjava šestega člena republiške ustave ("Republika štiti s posebnimi določili jezikovne manjšine") ter tretjega člena deželne statuta ("V deželi se priznava enakost pravic in ravnanja vsem državljanom, naj pripadajo kateri koli jezikovni skupini, z zaščito njihovih etničnih in kulturnih značilnosti.") Zato pa vsi Slovenci složno, v treh pokrajinah dežele Furlanije-Juljske Krajine zahtevajo za vse veljavni splošni zaščitni zakon, in to že od leta 1947 v petičijah na rimski parlament.

Slovenci na Tržaškem. — Mednarodni položaj Trsta je prišel v ospredje predvsem po zadnji vojni, ko so se vesile odločile, da ustanovijo Svobodno tržaško ozemlje (STO) l. 1947 v okviru OZN, ki bi morala nato imenovati guvernerja. Ustanovljeni sta bili dve področji: cona A pod angloameriško upravo in cona B pod jugoslovansko upravo. Po zaporedju raznih mednarodnih in meddržavnih zapletljajev sta se rimska in beograjska vlada odločili, sporazumno z Veliko Britanijo in ZDA, za novo rešitev, ki se je izkazala v Londonskem sporazumu (Memorandum) iz leta 1954, po katerem je prišla cona A pod italijansko upravo, medtem ko je cona B ostala pod jugoslovansko administracijo. Priložen je bil še poseben statut za manjšine. V praksi pa je bila italijanska zakonodaja raztegnjena na cono A, jugoslovanska pa na cono B.

Edini uradni vir o številu Slovencev na Tržaškem ozemlju je ljudsko štetje iz leta 1961, iz katerega izhaja, da je na Tržaškem ozemlju 25.582 Slovencev. Omenjeno število pa je jemati zelo previdno, v kolikor je premnogo negativnih (in dognanih) faktorjev, ki lahko iznakažejo resnično sliko, izhajajočo iz štetja samega. Mnogo je namreč negotovih statističnih podatkov, ki lahko včasih potvori dejansko odločitev vprašanih. Na vsak način lahko trdimo, da je vseh Slovencev v Italiji, v vseh treh pokrajinah dežele 100.000.

Šolski položaj na Tržaškem je kar ugoden, saj se je npr. v šolskem letu 1971/72 v slovenske šole vpisalo 2355 učencev. Število vpisanih pa teži k naraščanju. Na Tržaškem so naslednje slovenske šole: klasični in znanstveni licej, učiteljski, trgovski tehnični zavod, strokovni zavod, posamezne srednje šole, osnovne šole in otroški vrtci. V Trstu obstaja zelo živahno kulturno življenje, imajo stalno slovensko gledališče, mnogo kulturnih in drugih društev. Imajo radijsko postajo v slovenskem jeziku (pod nadzorstvom RAI). Izhajajo slovenski dnevnik (Primorski dnevnik), tednik (Novi list), politični mesečnik (Demokracija), kulturne revije (Mladika, Most, Zaliv, Dan), petnajstodnevnik (Delo), tednik AGI (novice), deželni Vestnik (neuradni prevod) itd. Imajo še druge publikacije, kot npr. mladinske (Pastirček, Galeb). V skoraj vseh župnijah je slovensko bogoslužje. Poleg tega obstajajo pevski zbori, dramske skupine, glasbene šole, godbe, mladinske in športne organizacije.

Obstajajo tudi gospodarske, socialne, pravne, sindikalne in dobrodelne organizacije, oz. ustanove. Za študente je precej dijaških domov. Glavni kulturni organizaciji sta "Slovenska prosveta" ter "Slovenska prosvetna zveza". Slovenci imajo tudi mnogo župnijskih domov in moderno veliko dvorano (Kulturni dom).

(Konec jutri)

BESEDA IZ NARODA

Joliet, Ill. — Ko bodo te vrstice prišle pred vaše oči, dragi čitatelji AD, se bo jesen že uradno prijavila nam tod po naših krajih in tudi vam po drugih krajih. Dogodkov in novic je pri nas vedno dosti tako kakor drugod po svetu, navadno vedno bolj slabih kakor dobrih. Se političarji, ki se nam letos ponujajo za vsakim oglom, ne znajo drugega, kakor drug čez drugega zabavljati, sebe pa hvaliti, da boljših kuharjev ni na okroglem svetu kakor so oni. Velika večina javnosti jih malo posluša, nekateri pa, že vedo zakaj, najbrže zato, ker so blizu njihovih miz, od katerih vedno kaj pade, kar je tudi za navadne plebejce dobro. Kaj več o vsem tem še prihodnje dni pred volitvami.

Kmalu, ko sem odposlal za objavo moj zadnji dopis in omenjal, kako je nas opozorila dobra Bara, da naj jaz, Nick in Jure ne pozabimo, da bodo te dni zorele gobe in da jih naj kaj naberejo. Tako smo pred par dnevi šli z Juretom in Nikom pogledat, če kje kaj gobe rastejo. Našli smo par krajcev, kjer je bilo precej gošč. Nabrali smo jih kar par košaric in jih prinesli Bari, ki jih je bila zelo vesela. Drugi dan smo jih pa na Juretovem vrtu trebili in pripravljali, da jih bo Bara konzervirala za zimske dni. Pri tem trebljenju gob je nam Bara čitela zanimivosti iz knjige Janeza Trdine. Trebiti gob nam ni mogla pomagati, ker se je dan preje hudo urezala v prst, zato smo mi trebljenje opravili. Ko smo trebili in čistili gobe, je Bara prinesla Trdinovo knjigo od leta 1912 in nam iz nje brala, kako in kaj so naši stari Belokranjci v tistih dneh pravili o tujinah. Podjetni, trgovsko navdahnjeni Belokranjci so tiste dni hodili na Bavarsko in druge kraje krošnjari. Veliko bridkega, preziranja, nekaj tudi do-brega.

Bara nas je opozorila, da naj malo poslušamo, kaj so tiste čase, to je pred 150 leti in več, belokranjski krošnjari doživljali po svetu. Trdina to omenja in opisuje v opisu "Po tujem" takole:

"Dolgočasnost ljudem odpira usta na stečaj, ali pogrešana ni. Sem pa tja se dobe ljudje, ki drugujejo rajši s pustakom, nego z dobrovoljcem. Kar se tiče tega, to je puščobe in dolgočasnosti, ni nemogoče, da ne bi kaj Slovenec zazelel Nemcem, zlasti, ker niti oni niso vsi lesnikovi in oparaičevi. Ali dve drugi lastnosti tega naroda so, ki morata premraziti in zhosti v živo srce nas pohlevne, z vsakim človekom prijazne Kranjce: njegova surovost in iz nje izvirajoča sovražnost proti tujim zemljakom. Da se ne sme kleti, nas uči Bog, Cerkev in pamet. Nam Kranjcem se zdi grdo, če reče kdo hudič volu, ako vele to človeku, mislimo po pravici, da se pregreši smrtno. Čuli smo to že od roditeljev in roditelji od dedov, da ni tistemu, ki se veliko roti, veri in pridusa, nič verjeti in zaupati, zato opominjamo otroke, da se ogibljuje in varujejo preklinjalcev kakor zlodja in kuge.

Nemci pa sodijo o tem drugače; oni pravijo: Kletve so prijazne besede, krpe, ki zadelujejo trgajoči se pomenek, z njimi se ne želi nikomur nič hudega, srce ne ve, kaj žlobudra jezik. Pri njih (t.j. pri Nemcih) kolne vsak: kmet in gospod, moški in ženski spol, dete, ko spregovori, in starček, preden mu zamre beseda. Kdor se ne boji te grdobije, mara še manj za druge nespodobnosti. Nemcem se cede iz ust neprenehoma vsakovrstne psovke, priimki in druge zabavljice, naj bodo med sovražniki ali prijatelji.

Če bi prišel znanec v našo družbo in bi nas jel nazivati "osle, sleparje, šeme, falote, nesramne gumpce, prekleto pobal-line", kaj mislite, da bi ga hoteli mirno poslušati? Najpametnejši bi dejal: Ti si se napil, ti si obnoren — in bi se dvignili in odšli. Drugi bi mu pa povedali še kaj več in najbolj vroči bi ga nabili. (To bi tudi tak zaslužil! — Op. Toneta.) Nemcev pa taki pridevki nič ne žalijo. Rekli so drug drugemu: Du bist ein Schelm, Gauner, Galgenstrick, Infamer, verfluchter Kerl, Bestie in še številno drugih imen in nihče ni zameril, sprejelo se je vse za šalo. Najstrašnejši občutki, ki bi nas spravili iz kože in uma, se smatrajo pri njih za pohvalo in odliko. Npr. Modkerl, Teufelskerl. Ko smo se čudili tej nenaravni prizanesljivosti in potrpežljivosti, so se nam ljudje na ves glas smejali in dejali, da se more nad takimi malenkostmi spotikati le neumni Kranjec. Od konca so se nam zdeli mnogi jako prijudni, ali čim dalj smo z njimi občevali, tem bolj smo se prepričali, da Nemec ne zna hoditi po srednji poti; ali pa je preponizen in prilizjen, ali pa pregrob in predivji, kakor že njemu služi.

Prave ljubezni nimajo Nemci niti med seboj. O Švabih pripovedujejo take čenče kakor mi o Ribničanih. Bavarci sovražijo Pruse kakor pajke, še bolj pa zaničujejo Prusi nje in vse druge rojake. Avstrijsko cesarstvo jim je založek, ki ga pozobljuje, če hočejo, za zajtrk. (Tako so Prusi menili o Avstrijcih.) Po raznih vojskah je zrastlel Nemcem greben, da ni moč do-povedati. (Tu je vpadel vmes Nick s pripombo: Saj pa v zadnjih dveh vojskah 1918 in 1944 so jih dobili po bučah, da jih še danes skeli!)

Bara je pri čitanju zopet skoro celo stran in pol preskočila, kjer je Marko omenjal, kako so se Kočevarji in Bavarci med seboj črtili. Glasno pa je prebrala zadnje stavke, ki povedo, kako so Belokranjci vedno mislili na svojo domovino in jo ljubili:

"S povzdignjenimi rokami naj Boga zahvali vsak, ki mu ni treba za kruhom po svetu, kdor tega ne potrebuje, kogar je obdarila sreča, da more preživeti ob svojem v sredini milih rojakov, v naročju sladke domovine."

Zlato resnico govori beseda: Hvali vsako hišo, ali drži se svoje. Svoja kučica — svoja slobodica. Tuja mati mesi kruh za tuje otroke, tuja gospodinja pripravlja pečenko za tuje goste; tožni popotnik mora biti zadovoljen, ako se mu vržejo drob-ljanci in ostanke. Domače slasti ni imela za nas nobena jed in pijača, nikakršna zabava; rume-na zarja nam ni budila v prsih petja in vriska; megleno in hladno sonce je nas obsevalo."

Tu je zopet nekaj preskočila, prebrala pa je par stavkov ob koncu spisa, ki povedo in poka-žejo veliko narodno zavednost Belokranjcev, ki ni dovolila, da bi se med njim ukoreninilo strupeno seme nemškutarstva in Belokrajina je ostala poštena in znvesta deželica, dična hčerka matere Slave.

Spis zaključuje v poudarkom: "Čast in poklon vrlim sinovom Bele Krajine!"

Krasni spomini! Povedo, kaj je ohranilo belokranjsko zavednost in ponos! Bog jo ohranja naprej, da bo junško šla tudi skozi grenke čase sedanjosti, ko tuja brezbožnost skuša, da bi ji odvzela ljubezen do Njega in njihove domovine! Dal Bog!

O romanju v Frank

EUCLID, O. — Kakor že več let smo tudi letos romali zadnjo nedeljo v septembru k Zalostni Materi Božji v Frank. Ko smo odhajali od doma, je izgledalo, da bomo imeli letos slabo vreme, in res je bil v nekaterih krajih dež, tam ga pa ni bilo, hvala Bogu.

Sv. maša z ganljivo pridigo, lepim ljudskim petjem in pobožno molitvijo se je pričela ob enajstih dopoldne. Res, vse je bilo tako lepo, kakor smo pričakovali. Najbolj poživimo pobožnost toliko sv. obhajil. Ker je bila sv. maša končana okrog poldne, smo zapeli še Angelovo češčenje, naker smo šli h kosilu.

Po kosilu je bilo še nekaj časa za razgovor. Ob dveh smo se zbrali v procesijo, da opravimo pobožnost sv. križevega pota. Šli smo po tlakovani poti skozi gozdič, kjer je postavljenih 14 lepih postaj križevega pota, in se ustavili pri vsaki postaji, kjer smo peli, molili in premišljevali Jezusovo trpljenje. Ko je bila ta pobožnost končana, smo šli takoj v cerkev, kjer so bile pete litanije Matere Božje, blagoslov nabožnih predmetov in blagoslov z Najsvetejšim. Za sklep smo zapeli še Zahvalno pesem.

Da smo to pobožnost na tem svetem kraju pred podobo Zalostne Matere Božje tako lepo opravili za naše mučence in tudi druge pokojne in še po svojih namenih, smo hvaležni Društvu SPB, duhovnemu vodju č. g. dr. Pavlu Krajniku, organistu g. Rudiju Knezu, lektorjema pisatelju g. Karlu Mauserju in g. Melaherju, tistim trem pevcem, ki so z gospodom Krajnikom pred 100 leti peli litanije, nadalje kolektorjem in mlademu ministrantu. Hvaležni smo tudi tistim, ki so nas v svojih avtomobilih pripeljali na to lepo pobožnost.

Pametno bo za nas, če se večkrat spomnimo na to že omenje-

U.S. POSTAL SERVICE

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION (Act of August 12, 1970: Section 3685. Title 39. United States Code)

1. Title of publication: Ameriška Domovina.
2. Date of filing: October 1, 1972.
3. Frequency of issue: Daily except Saturdays, Sundays, Holidays, and the first week in July.
4. Location of known office of publication (Street, city, county, state, zip code): 6117 St. Clair Ave., Cleveland, Cuyahoga, Ohio, 44103.
5. Location of the headquarters or general business offices of the publishers (Not printers): 6117 St. Clair Ave., Cleveland, Cuyahoga, Ohio, 44103.
6. Names and addresses of publisher, editor, and managing editor: Publisher (Name and address): Mary Debevec, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. 44103; Editor (Name and address): Mary Debevec, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. 44103; Managing editor (Name and address): Mary Debevec, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. 44103.
7. The owner is: (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given.): Mary Debevec, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. 44103.

The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities (If there are none, so state): None.

9. For optional completion by publishers mailing at the regular rates (Section 132.121, Postal Service Manual) 39 U.S.C. 3626 provides in pertinent part: "No person who would have been entitled to mail matter under former section 4359 of this title shall mail such matter at the rates provided under this subsection unless he files annually with the Postal Service a written request for permission to mail matter at such rates." In accordance with the provisions of this status, I hereby request permission to mail the publication named in item 1 at the reduced postage rates presently authorized by 39 U.S.C. 3626. (Signature and title of editor, publisher, business manager, or owner) Mary Debevec, Mng. Editor and Owner

10. For completion by nonprofit organization authorized to mail at special rates (Section 132.122, Postal Manual) (check one) The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes ☐ Have not changed during preceding 12 months ☐ Have changed during preceding 12 months ☐

11. Extent and nature of circulation.

	Average No. copies each issue during preceding 12 months	Actual number of copies of single issue published nearest to filing date
A. Total No. copies printed (net press run)	2904	2904
B. Paid Circulation		
1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales	1010	1010
2. Mail subscriptions	1844	1844
C. Total paid circulation	2854	2854
D. Free distribution by mail, carrier or other means		
1. Samples, complimentary, and other free copies	0	0
2. Copies distributed to news agents, but not sold	0	0
E. Total distribution (sum of C and D)	2854	2854
F. Office use, left-over, unaccounted, spoiled after printing	50	50
G. Total (sum of E and F — should equal net press run shown in A)	2904	2904

(If changed, publisher must submit explanation of change with this statement.)

I certify that the statements made by me above are correct and complete.

Signed: MARY DEBEVEC, Mng. Editor
(Signature of editor, publisher, business manager, or owner)

Signed: MARY DEBEVEC, Mng. Editor
(Signature of editor, publisher, business manager, or owner)

Signed: MARY DEBEVEC, Mng. Editor
(Signature of editor, publisher, business manager, or owner)

no nedejo in ko pridejo težke ure, v duhu poklekemo pred podobo Zalostne Matere Božje, ki ima v naročju svojega mrtvega Sina in njena žalost nas bo potolažila.

Vincenc Povirk

Slovenski delavski dom praznuje 45-letnico obstoja

CLEVELAND, O. — Slavje 45-letnice obstoja Slovenskega delavskega doma na Waterloo Road se b vršilo v soboto, 14. oktobra, v prostorih Doma. V ta namen bo slavnostni banket v spodnji dvorani, kjer bo nekoliko pevskega programa s kratkimi pozdravnimi nagovori po osebju direktorija in povabilu se je odzval novi jugoslovanski konzul g. Ivan Seničar.

Kosilo bodo začeli servirati ob 5.30 uri zvečer, govorniški in pevski program bo ob sedmih, ob osmih pa začnemo s plesom. Večerjo nam bodo pripravile in servirale članice Ženskega odeska SDD, na katere se lahko zanesemo, da nas bodo dobro postregle z okusnimi jestvinami vseh vrst.

V Slovenskem delavskem domu sta aktivna že od svojega obstoja Madinski pevski zbor in pevski zbor Jadran. Na slavnostnem programu bo nam zapele Mladinski zbor nekaj pesmi; pevski zbor Jadran nam postreže pa z ljubkim in zabavnim tercetom Florence Unetich, Angela Zabajek in Gil Dobida.

Ob osmih začnejo igrati za ples muzikantje veselega Richie Vadnalovega orkestra, kateri nam bodo igrali in prepevali, dokler se ne utrudimo.

Vstopnina za večerjo, pevski program in ples je \$4. Vstopnice si lahko nabavimo pri članici direktorja SDD in v baru, za rezervacijo pokličite Jennie Prime 531-4706, Mary Dolsak 481-0870, dokler bodo vstopnice na razpolago.

Ustanova Slovenski delavski dom si je zaslužila v svojih 45 letih našega spomina in priznanja. Za ohranitev tega našega shajališča za bodoče bo pravilno, da se ob tej važni obletnici no, da se ob tej važni obletnici snidemo v ponosni pozdrav našega dosedanjega prizadevanja, ki je bilo ugled in zavetje našega društvenega in družabnega shajanja. Zato ste vsi prijazno vabljeni na to našo spošljivo 45-letnico SDD na Waterloo Road.

Za odbor: L. K.

Italijanska mesta iščejo rešitev iz prometne zagate

Na ulicah večjih italijanskih mest je čedalje hujska gneča. Pristojne oblasti iščejo rešitev med drugim v brezplačnem prevozu na mestnem območju, vendar tako, da ne bi prizadele industrije vozil kot ene najpomembnejših gospodarskih panog.

Čedalje več ljudi sodi, da je ena sama izbira: ali bo človek pregnal avto iz mesta središča, ali pa bo avto pregnal njega.

ČRNA ŽENA

ZGODOVINSKA POVEST

Po onem čudnem dogodilju je že legala na zemljo deseta noč. Kakor takrat je stal France zopet nocoj na istem mestu na straži, na najskrajnejši postojanki zunaj mesta. — Ura je bila polnoč. Vsa narava je počivala in snivala sladke sanje in nad zemljo je vladala skrivnostna tišina, le France je korakal zamišljeno semintja. Čuj! tam spodaj v bičevju se je nekaj zganilo in zašumelo. Bila je svetla noč in zadnji krajec mesecev je pošiljal na zemljo še toliko močno svetlobo, da se je precej natančno lahko razločilo daleč na okrog. France se je hitro ozrl tjakaj in opazil, kako se je prepiral neki temen zvitek oprezno skozi bičevje. Bliskoma je potegnil meč in zakričal: "Stoj! kdo tu?" Postava v bičevju se je potajila in se začela, pomikati nazaj. Kmalu je izginila Francetovim očem. Pol ure je zopet vladala tišina, kar je zaslislal od nasprotne strani neki zvenec glas. Bili so mehki, nežni in vabeči glasovi gosli. In zdaj je zadonel med svirajoče gosline glasove še ženski glas — za Boga! bila je Nigana! spoznal je njen mehki in pretresujoče nežni glas. — Pela je:

"Odkar mi mati v grobu spi, srce mi vedno bolj medli..." itd.

France je že nameraval dati znamenje sosednjim stražam, a upadel mu je pogum, v prsih ni več čutil tolike moči; deloma se je namreč sramoval, da bi zaradi slabotne ženske sklical skupaj vse straže, deloma ga je skrbelo, da bi s takim činom utegnil Nigano spraviti v nesrečo. In z milosrčjem se je zopet vzbudila v njegovem srcu ljubezen do žene in hrepenenje po sreči... Toda ne sme ga videti, ne sme govoriti z njim, zlasti ne tu na straži. — Medtem ko je premišljeval, kaj bi ukrenil, so se mu vedno bolj bližali glasovi in v noč se je razlegala še krepkejša in strastnejša ciganska pesem:

"Po svetu jaz okrog blodim, ubog cigansk otrok; v samotni tih se solzim, saj čuva me le Bog.

Ko sem na vasi se igral, nikdo ni maral me, nikdo mi roke ni podal, le vsak me karal je.

Vzemite, prosim vas, med se, kako vas rad imam; a rekali so mi smeje: cigan naj boče sam.

Zato oko se mi solzi, ker svet sovraži me, le ena duša še živi, ki vendar ljubi me.

Zato pa hodim v temni log, kjer ptički žvrgole, tam zabi tuge in nadlog užaljeno srce.

Ko pridem k mili mamici, vesel pač bodem spet; o! kmalu, kmalu tja dospem kjer več ni zla, ne zmot."

France je napeto poslušal. Sapa mu je zastajala, srce se mu je krčilo. Kaj naj stori? — Prav blizu njega je rasel gost jelšev gozd; naj se li skriva vanj? Iz grma bi lahko opazoval vse okolišnje, katero spada pod njegovo stražo, njega bi pa nihče ne opazil. — Rečeno, storjeno. — Samo par skokov in že je bil pri grmu. Hitro je vtaknil glavo v grm, a preden je mogel potegniti še noge v grm, je začutil, kako ga je nenadoma objelo okoli vratu dvojne rok in nad svojo glavo je opazil dvojne začarani oči. Na uho so mu pa že donele strastne, z jokom skoro zadušene besede:

"O, ljubi Radko, zopet te imam! Slednjič si vendar zopet moj! — Radko, zakaj si mi napravil to?"

S silo se ji je izvil France iz objema. Nigana je skočila iz grma in stopila predenj s prekrizanimi rokami. Obledela je bila skoro enako kakor jeseni, le da je bila sedaj njena obleka še bogatejša okrašena s tkanimi in dragimi kamni; lase je imela pomaziljene z duhtečimi dišavami in vrhu glave se ji je svetil srebrn venec.

Hotela ga je še enkrat objeti, a mož jo je surovo pahnul od sebe in ji šepetal:

"Nigana, ne pehaj me v nesrečo! Stojim na straži in zato ne smem z nikomur govoriti."

"Kaj? z menoj ne smeš govoriti? Z Nigano, svojo ženo, ne smeš govoriti?" mu je kričala žena v obraz tako od blizu, da je čutil na svojih ustnicah njen vroči diš.

"Nigana, saj nisem več tvoj, ampak sedaj služim domovini; prisegel sem ji zvestobo in od zdaj je moje življenje boj zoper turške pesjane."

"In meni? Nisi li meni poprej prisegel zvestobo pri Očetu in Sinu? Nisem te pustila zlato-

lasi ženi na Kranjskem, pa te tudi vojski ne bom pustila. Moja pravica je starejša, močnejša!"

"Nigana, ti si kriva. Če bi bila izpolnila le deseti del svojih obljub, bi te ne bil nikdar zapustil; a zdaj ne pomaga nič. Cesarska služba je stroga in nanič sem sedaj navezan z dušo in s telesom. Prisegel sem svoji mu vrhovnemu poveljniku Sigmundu Polheim, ki že tri leta poveljuje obmejnimi četami. — Sicer pa tu tudi ni tako samotno in zapuščeno kakor v tvoji hiši v Bjelini."

"Tako samotno! Tako zapuščeno!" je vzdihovala žena. "O, Radko, ne morem pomagati. Pustnjski duh me zgrabi kakor veter kosmič prediva, pa ne morem več obstati. In tedaj nisem več Nigana, ampak samo postava brez duha, brez duše, nala zoper svoje dolžnosti; zato brez volje. Žene me proč, ven,

v tujino, ne vem kam, in ne morem se braniti... Toda, Radko, pojdiva proč iz Bjeline, pojdiva na zeleno Stajersko, kjer so lepa mesta in prijazne vasi in kjer prebivajo dobri ljudje; tam me ne bo dohitel pustnjski duh, tam bom vedno ostala pri tebi!"

"Ne gre kar tako, ni mogoče. Nigana; cesarju sem prisegel in če se izneverim prisegi, me doleti smrtna kazen."

"Saj nisi imel pravice priseči cesarju; s to prisego si ravnal zoper svojo dolžnost, Radko, ti si nezvest, verolomen!" je strastno jadikovala žena; "ali se še spominjaš, kako si mi dal besedo pred belim duhovnikom v Bjelini?"

"Nigana," jo je strogo zavrnil, "ti si verolomna, ti si mi niso več Nigana, ampak samo postava brez duha, brez duše, nala zoper svoje dolžnosti; zato brez volje. Žene me proč, ven,

vezal od moje besede. Prost sem in svoje življenje sem daroval cesarju!"

"Radko! Radko! Ali je res? Ti si prost? Osvobodil si se? — Nigane ne poznaš več? Nigana ti je tuja, preslaba; več ne maraš zagorele ciganke!... Zopet hočeš proč med divje gore, k zlatolasi ženi!... Toda prisegam ti pri svetlih zvezdah, da ne smeš biti srečen z njo, tega nikakor ne pustim. — Za teboj pojdem, če te treba na konec sveta, in če te najdem pri njej, umorim njo in tebe!"

"Nigana, brzdaj svojo strast," je rekel mož žalostno, "saj ni maš vzroka, da bi postala ljubosumna... Zalke v svojem življenju ne bom videl nikdar več. Ne pojdem med gorenske gore, marveč v krvavo vojsko; tam me bo sprejela blede smrt v svoje naročje. Če bom umrl za domovino, bom vsaj vedel, za-

kaj sem živel."

"O, Radko, ljubi Radko, tudi smrti te ne pustim! Svoje življenje moraš dati meni in nikomur drugemu in tudi smrti ne!... Kri, rožna kri na tvojem ljubem obrazu! — ne, ni mogoče, pri tej misli se kar tresem! — Rajša, kakor da bi videla tebe mrtvega, rajša umrjem jaz!... V vojsko ne smeš! Naročila

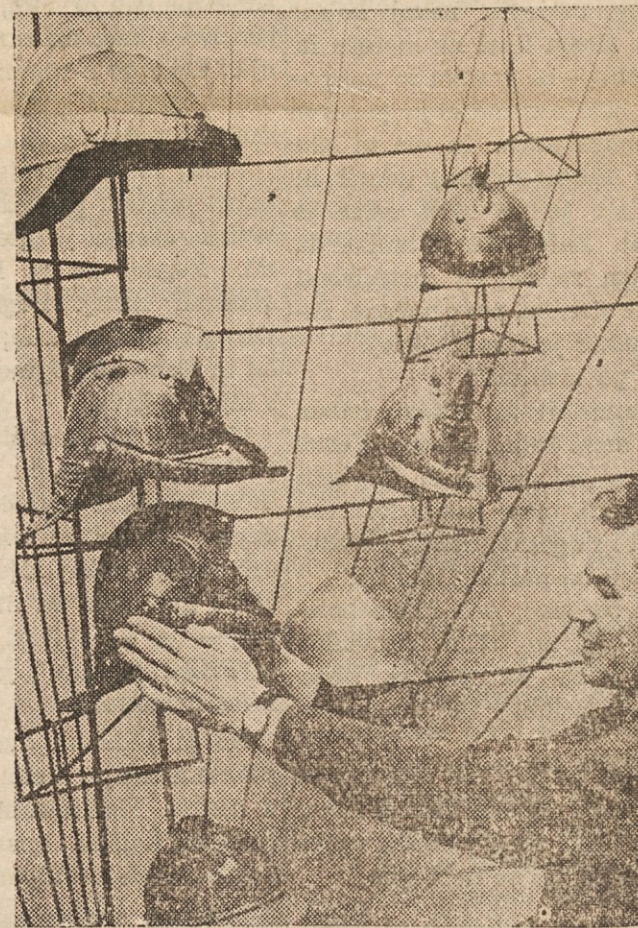
bom svojim rojakom, da te bodo skrivaj odpeljali, tako da te cesar ne bo nikdar več dobil!"

"Nigana, nikar ne ravnaj nepremišljeno. Moja služba je neizprosna; kdor bi položil le roko name ali če bi pokazal le najmanjše znamenje nasilja, ga moram prebiti, pa če si tudi ti ali tvoji rojaki!"

(Dalje prihodnjič)

JE ZA NJU BOJ KONČAN? — Kambožanski vojak na poti iz Kompong Trabeka ob glavni cesti, ki veže Saigon in Phnom Penh, ne ve, kaj ga čaka. Žena gre za njim, kot je v tem delu Azije običaj. Kambožanci, ki so kazali toliko vneme in podjetnosti v prvem razdobju boja proti rdečim vpadnikom, so od vojne bolj in bolj utrjeni.

ZA VAROVANJE GLAVE — Gasilski podpolkovnik Klemen Dziermanski v Bialystoku na Poljskem je vnet zbiralec starih gasilskih čelad. V njegovi zbirki, ki jo vidimo delno na sliki, so nekatere še iz prejšnjega stoletja.

PTA — People Taking Action!

Art Linkletter, National PTA Honorary Membership Chairman, and Mrs. Elizabeth Mallory, National PTA President, invite you to join them on one of the most exciting adventures of all time... working to insure the best possible of worlds for children. For 75 years, the PTA has fought anything that threatens the quality of a child's life. PTA continues to fight health hazards like drug abuse, smoking, alcoholism... and threats to quality education such as reading disabilities, teacher and student unrest, and racial imbalance. All these and more are PTA concerns. What better way to show your concern than through PTA... people taking action for all children. Join your PTA today!

One of the most significant anniversaries in the history of volunteerism occurs in 1972 — the PTA celebrates its 75th year of working totally in the interest of children and youth. Founders Alice McLellan Birney and Phoebe Apperson Hearst, who recognized the great need for such a volunteer movement, organized the first PTA meeting on February 17, 1897 in Washington, D.C.

The concept of PTA swept the nation, and now seventy-five years later, the organization has grown to one of almost 9,000,000 members. Since that time, scarcely a year has passed that the PTA has not implemented a project or involved its members in a new activity that benefited children.

In Idaho, the PTA sued government officials for "misusing" school funds. In California, the PTA attacked the governor for failing to support adequate school finance reform and in Chicago, the PTA sponsored a mass rally which succeeded in preventing proposed teacher layoffs. A prominent editor said recently, "Just as war is too important to be left to the generals, so public schooling is too important to be left to the educators. The PTA is still the bulwark of the parental troops."

Membership in PTA is through the local unit and is open to anyone interested in the welfare of children. You can join the PTA troops — call today!

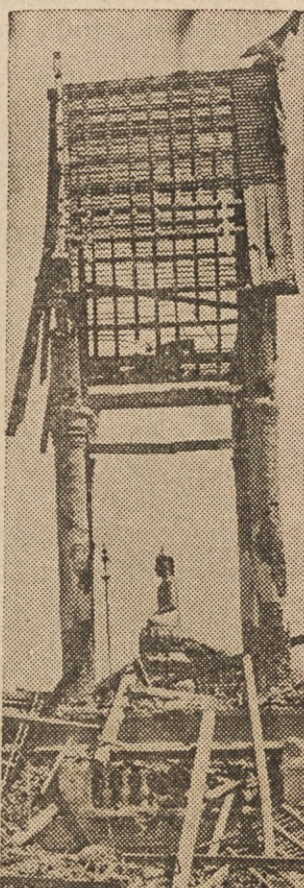

"Poglej, tukaj v Ameriški Domovini je zopet oglaševanih nekaj prav poceni predmetov!"

"Tako priliko je treba izrabiti, da se prihrani nekaj dolarjev."

"Pomni, draga ženica, vsak cent se pozna, ki ga moreva prihraniti."

"Zato vsak dan pregledjva Ameriško Domovino, ne samo novice in drugo berilo, ampak tudi oglase. Trgovec, ki oglašuje v Ameriški Domovini je zanesljiv in pri njem kupujva."

EDINI PREŽIVELI — Od budičnega templja v Kompong Trabeku v Kamboži je ostalo le tole, kar vidimo na sliki. Budamirno in nemoteno gleda dalje v svet kot edini preživeli.

V BLAG SPOMIN

PETE OBLETNICE, ODKAR NAS JE ZAPUSTIL NAŠ LJUBLJENI SOPROG, OČE IN STARI OČE

John Race

ki je umrl 2. oktobra 1967. leta.

Pet let je minilo, odkar si, dragi, šel od nas, pa vedno zvest spomin je na Te, pogrešamo Te vsaki čas.

Počivaj v miru dobri soprog, preljubi oče, v grobu tam, v ljubezni trajni boš ostal, dragi, nepozabni nam!

Zaljubljeni:

soproga MARY SINOVA in HČERKI VNUKI in VNUKINJE ter ostalo sorodstvo, Cleveland, O. 2. oktobra, 1972.

ŽENINI IN NEVESTE!

NAŠA SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
VAM TISKA
KRASNA POROČNA VABILA
PO JAKO ZMERNI CENI

PRIDITE K NAM IN SI IZBERITE
VZOREC PAPIRJA IN ČRK

Ameriška Domovina

6117 St. Clair Avenue

431-0628